

POWSZECHNY SPIS ROLNY 2020 - PRACUJĄCY W ROLNICTWIE

Szacuje się, że w polskie rolnictwo skupia ok. 10,5% pracujących. To jeden z najwyższych wskaźników w Unii Europejskiej, wyższe osiągają tylko takie kraje, jak Rumunia, Bułgaria, Chorwacja i Grecja. W najbogatszych krajach: Wielkiej Brytanii, Luksemburgu, Belgii czy Niemczech udział pracujących w rolnictwie jest prawie dziesięciokrotnie mniejszy. Rolnictwo od kilku lat przoduje też w statystykach zatrudnienia obcokrajowców, to przede wszystkim z myślą o rolnictwie i ogrodnictwie wprowadzono zmiany dot. zatrudniania cudzoziemców w pracach sezonowych. Niestety, udzielenie odpowiedzi na pytania nie tylko o dokładną liczebność pracujących w rolnictwie, jak i cechy demograficzne: płeć i wiek, ale także wykształcenie, czy czas pracy co dziesiątego pracującego w Polsce, jest trudne i opiera się w głównej mierze na szacunkach.

Ostatnie pełne dane pochodzą z Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w roku 2010. Według nich w badanym okresie liczba pracujących w rolnictwie w województwie wielkopolskim wyniosła nieco ponad 200 tys. osób, z czego 91,3% stanowiła rodzinna siła robocza w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Pracownicy najemni to zbiorowość licząca 8,4 tys. w gospodarstwach indywidualnych i 9,2 tys. w gospodarstwach osób prawnych.

Nie wszyscy użytkownicy gospodarstw rolnych deklarowali swój wkład pracy przy produkcji rolnej w ciągu roku, praca ta może być wykonywana przez innego członka rodziny. Także kierowanie gospodarstwem rolnym może być zlecane innej osobie z rodziny bądź – co ma miejsce w zasadzie wyłącznie w gospodarstwach wielkoobszarowych – do kierowania gospodarstwem rolnym zatrudniani są pracownicy najemni. Zdecydowanie jednak większość użytkowników to pracujący i kierujący własnym gospodarstwem rolnym.

W województwie wielkopolskim 72,6% ogółu użytkowników (pracujących) w swoim gospodarstwie rolnym stanowili mężczyźni. Kobiety użytkowały mniejsze obszarowo gospodarstwa rolne – niemal 2/3 z nich gospodarstwa rolne do 5 ha.

Około 59% ogółu pracujących użytkowników gospodarstw rolnych to osoby w wieku powyżej 44 lat, a 6,2% pracujących użytkowników przekroczyła wiek 65 lat. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku 45-54 lata (niemal co trzeci użytkownik gospodarstwa rolnego był w tym wieku). Użytkownicy poniżej 35. roku życia stanowili jedynie 16%.

W Powszechnym Spisie Rolnym 2020, który odbędzie się w terminie od 1 września do 30 listopada br. część pytań dotycząca pracy w gospodarstwie rolnym obejmować będzie nie tylko użytkownika gospodarstwa rolnego, ale także jego rodzinę pracującą w gospodarstwie rolnym przy produkcji rolniczej, zarówno tę zamieszkującą wspólnie z nim, jak i tę mieszkającą oddzielnie, kierującego gospodarstwem rolnym pracującego najemnie, osoby pracujące w ramach pomocy sąsiedzkiej oraz wszystkich pracowników najemnych, zarówno tych stałych, jak i dorywczych, a także pracowników kontraktowych (z firm zewnętrznych) niezależnie od obywatelstwa, czyli także cudzoziemców. Pytania dotyczyć będą pracy w gospodarstwie rolnym w ciągu 12 miesięcy od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. Tego okresu dotyczyć będą nie tylko pytania o fakt wykonywania pracy, ale też o nakłady pracy, czyli czas poświęcony produkcji rolniczej i organizacji gospodarstwa rolnego. Czas

ten liczony będzie w etatach lub jego częściach.

Drugi blok pytań, dotyczący bieżącej aktywności ekonomicznej – w okresie od 26 maja do 1 czerwca 2020 r. – obejmować będzie użytkownika gospodarstwa rolnego oraz członków rodziny z nim mieszkających i wykazanych we wcześniejszych pytaniach jako pracujący w gospodarstwie rolnym. Tu pytania dotyczyć będą faktu posiadania i wykonywania każdej pracy przynoszącej dochód w formie pieniężnej, ale także w formie niepieniężnej. Nieistotna jest przy tym forma umowy, na podstawie której pracę posiadano lub wykonywano. Będziemy zatem wiedzieć, czy praca w gospodarstwie rolnym przy produkcji rolniczej była dla użytkownika gospodarstwa rolnego i członków jego rodziny pracą: jedyną, główną, ale czy miał też inne zajęcie przynoszące dochód, pracę dodatkową, a może wykonywał w tym czasie tylko inną pracę lub działalność?

W Powszechnym Spisie Rolnym 2020 zbierane będą także informacje dotyczące faktu wykonywania innej niż rolnicza działalności zarobkowej, związanej z gospodarstwem rolnym, w tym m.in.: agroturystyki, rękodziela, przetwórstwa produktów rolnych, produkcji energii odnawialnej, przetwarzania surowego drewna, akwakultury czy leśnictwa. Pozyskane zostaną także dane dotyczące udziału przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług z działalności innej niż rolnicza.

Z pracą w gospodarstwie rolnym i aktywnością ekonomiczną poza nim ściśle powiązane są dochody gospodarstw domowych użytkowników gospodarstw rolnych i kwestia ta również jest poruszana w spisie, lecz co ważne, pytania nie będą dotyczyć wysokości tych dochodów, a ich źródeł i udziału w budżecie gospodarstwa domowego ogółem, dochodów z prowadzonej działalności rolniczej, pracy najemnej, innej prowadzonej działalności gospodarczej, emerytur, rent i innych źródeł.

Kierujący gospodarstwem rolnym odpowiadał będzie także na pytania m.in. o poziom wykształcenia ogólnego i rolniczego, uczestnictwo w kursach doszkalających, doświadczenie w kierowaniu gospodarstwem rolnym, posiadanie przez gospodarstwo rolne tzw. planu bezpieczeństwa, czyli zasad ochrony zdrowia i życia.

Wszystkie te pytania posłużą analizie rolnictwa jako rynku pracy, ale także sytuacji społeczno-gospodarczej polskiego rolnictwa, w tym opłacalności produkcji rolniczej. Czy zatem prowadzenie gospodarstwa rolnego jest opłacalne i czy pozwala na utrzymanie rodziny, czy jest główną aktywnością zawodową rolnika, czy wykonywana jest obok innej bardziej dochodowej działalności? Odpowiedzi na powyższe pytania, w powiązaniu z innymi danymi przekazanymi w spisie, pozwolą na określenie przy jakiej wielkości gospodarstwa, skali produkcji rolniczej i jej rodzaju, prowadzenie gospodarstwa rolnego wymaga nie tylko pełnego zaangażowania zawodowego rolnika i jego rodziny, ale także zatrudnienia dodatkowych pracowników i jak duży jest to rynek pracy.

Zatem: spismy się jak na rolników przystało!